

Реферат на тему: "В.Симоненко. Поезії (курсова робота)"

Василь Симоненко

В.Симоненко. Поезії

План

1. Життєвий та творчий шлях письменника
2. Новаторство Симоменкової поезії
3. Патріотична лірика
4. Сатиричні поезії В.Симоненка
5. Духовна краса і велич простої людини в поезії В.Симоненка
6. Краса і щирість почуттів в інтимній ліриці В.Симоненка

Україно! Ти для мене диво!

І нехай пливе за роком рік,

Буду, мамо горда і вродлива,

з тебе дивуватися повік...

В.Симоненко

Народився Василь Андрійович Симоненко 8 січня 1935р. в селянській сім'ї в Біївцях Лубенського району на Полтавщині. Дитинство припало на роки війни, було трудним, голодним, зростав Василь без батька, який залишив сім'ю. Мати тяжко працювала, заробляючи горьований шматок хліба. Допомогали дідусь і бабуса:

В мене була лиш мати

Та був іще сивий дід, —

Нікому не мовив "тату"

І вірив, що так і слід, —

так згадував майбутній поет у поезії "З дитинства". Його дитячі враження лягли в основу багатьох поезій. І коли у вірші "Жорна" згадує, як "материнські руки тягли за ручку камінь без кінця", то і його дитячим рукам випало молоти на жорнах борошно на хліб насущний...

Бабуса і дідусь дуже любили свого кмітливого внука. Їхню любов та турботу пам'ятав Василь до останніх днів свого короткого життя. Може і не дивно, що дідова смерть глибоко потрясла тодішнього восьмикласника, викликала більші роздуми про суть життя, які згодом вилилися у вірші "Дід умер" та оповідання "Дума про діда". Так само вірш "Баба Ониса" присвячений легкій життєвій долі постової бабусі (вони з дідом Федором втратили трьох синів і всю любов до дітей перенесли до внука)

Від матері, Ганни Федорівни, та від діда Федора малий Василько брав перші уроки життя, уроки доброти, любові, невтолиму жагу знань. Дід був неписьменним, не ходив до школи, але самостійно навчився грамоти, багато читав, розповідав онукові про минуле.

Ходив до школи далеко, аж за дев'ять кілометрів. "як на мої чотирнадцять років, то це не так уже й мало", — згадує письменник в оповіданні "Дума про діда".

Василева учителька Уляна Миколаївна Демченко пригадувала: "А якось зарядила хуртовина. В такі дні наша школа затихла, бо підвозу ж тоді не було... І раптом на шкільному порозі з'явилася снігова баба. Це із усіх чужосельців прийшов до школи лише Василь... У класі Вася виділявся серед учнів, по-перше, своїм бідним одягом, по-друге, своїм розумом. Навіть учителі не читали стільки книжок, як наш найкращий учень..." Писати хлопець почав ще у шкільні роки, вміщував вірші у шкільній стіннівці.

У 1952р. Василь Симоненко вступив на факультет журналістики Київського університету, де водночас із ним навчався Ю.Мушкетик, В.Шевчук, Т.Коломієць, С.Тельшок .

Студентське життя було багате на дружбу, на цікаві особистості, творчі суперечки, мрії про майбутнє. Щоб якось полегшити своє матеріальне становище, а ще, мабуть, щоб набути газетярського досвіду, практики журналістської роботи, Симоненко працює секретарем в університетській багатотиражці.

У роки навчання В.Симоненко продовжує писати, але з друком своїх творів не поспішає. На перших курсах університету мало хто з однокурсників чув його поезії. Потім він почав активно працювати у вузівській літературній студії, де його обрали старостою.

По закінченні університету Василь працює в газеті "Черкаська правда", потім - у "Молоді Черкащини", власним кореспондентом "Робітничої газети" , як журналіст, він сміливо вторгався у різні сфери життя, різко критикував вияви бюрократизму, неуваги до трудівників, теплим словом відгукувався про добрих людей.

Не втратили своєї цінності й на сьогодні дні його статті та відгуки на літературні твори, кінофільми та театральні спектаклі.

Друкує В.Симоненко й вірші, проте ті його твори, в яких порушувалися гострі проблеми тогочасності, висловлювалися найглибші думки , на сторінках партійно-комсомольської преси, звичайно не могли бути опубліковані. Та й ті поезії Симоненка, як і всіх шістдесятників, які були надруковані, офіційна критика всіляко намагалася притлумити, оббредати, звинуватити їх автора у гріхах, починаючи від формалізму і кінчаючи українським буржуазним націоналізмом.

Як відомо, напровесні 1960р. в Києві, з волі пробудженого "відлигою" юнацтва був заснований Клуб творчої молоді. На суспільно-політичній арені на горі партократам з'явилася ініціативна й динамічна громадська інституція, яка ставила своєю метою об'єднати духовні і фізичні зусилля молодого покоління для розбудови оновленої України. Пізніше, в літературі поетів, які належали до цього Клубу, почали називати шістдесятниками.

Хоча на той час Симоненко жив і працював у Черкасах, проте з Аллою Горською й Іваном Драчем, Ліною Костенко й Іваном Світличним, Євгеном Сверстюком і Василем Стусом, Миколою Вінграновським і Михайлом Брайчевським він став душею і окрасою цього Клубу. Охоче роз'їжджав по Україні, як загально визнаний поет брав участь у

літературних вечорах і творчих дискусіях, виступав перед робітничою та сільською молоддю, прагнуча пробудити в душах ровесників і жагу до національного відродження.

Проте просвітницька діяльність на задовольняла Василя. Від природи людина діла, він прагнув робити з конкретними, зримими результатами. Такими результатами, які б унеможливили в майбутньому реставрацію сталінщини на рідній землі.

Скоро в Клубі творчої молоді для Василя знайшлася робота до душі. Тоді, коли він прилучився до комісії, котра сала перевірити чутки про масові розстріли в енкаведистських катівнях і вишукати місце потаємних поховань жертв сталінського терору. Разом з Аллою Корською вони обходили десятки прикиївських сіл, опитали сотні й сотні тамтешніх жителів, виявили урочища, де, за свідченням селян, більшовицькі кати ховали своїх мерзенних злочинів.

Саме за участю Симоненка на основі незаперечних речових доказів для людства були відкриті братські могили жертв сталінізму на Лук'янівському і Васильківському кладовищах, у хащах Биковнянського лісу. За його участю тоді ж був написаний і відправлений до Київської міськради Меморандум із вимогою оприлюднити ці місця печалі й перетворити їх у національні меморіали.

Звичайно, керована "вірними ленінцями" Київська міськрада брутально зігнорувала заклик поета до морального очищення перед нагло убієнними. Проте цей вчинок Василя Симоненка слід вважати високим громадянським подвигом і водночас власноручним власним вироком. Бо відтоді талановитий майстер слова опинився, за компартійною термінологією, "в сфері особливого зацікавлення відповідних державних органів".

Щоправда, ще задовго до політичного краху великого "кукурузника" Хрущова Симоненко чітко і недвозначно усвідомив, що за особливими "відлигами" не завжди настають жадані весни. Більше того, йому дедалі чіткіше вчувалося лиховісне потріскування грядущих суспільних морозів.

Хіба ж не про повзучу реанімацію сталінізму свідчив бандитський розгін із застосуванням пожежних машин і водометів мирної сходки київської молоді біля пам'ятника Тарасові Шевченку в соту річницю прибуття з Петербурга домовини з прахом Кобзаря для поховання в українській землі? А що означало спішне видобуття суслівцями з ідеологічних прискринків пронафталіненого жупана українського буржуазного націоналізму?

Скорботною епітафією звучать слова, записані Симоненком до свого щоденника 3 вересня 1963 р.: "Друзі мої принишкли, про них не чути й слова. Друковані органи стали ще бездарнішими й зухвалішими. "Літературна Україна" каструє мою стаття, "Україна" знущається над моїми віршами. Кожен лакей робить, що йому заманеться... До цього ж можна додати, що в квітні були зняті мої вірші у "Зміні", зарізані в "Жовтні", потім надійшли гарбузи з "Дніпра" й "Вітчизни".

Скільки в цих рядках гіркоти й доконечного суму!

Щоправда, на той час Василь уже точно знав, що йому лишилося три числиці до

смерті. Знав давно, але, будучи людиною мужньою і трохи фаталістичною, не скаржився на долю. Єдине, що пекло йому душу, отруювало останні дні життя, то це — усвідомлення того, що примасковані вбивці, які прирекли його в могилу, залишаються верховодити на білому світі й будуть безкарно синити свої чорні справи.

Смерть дватцятивосьмирічного лицаря української поезії уже три десятиліття оповита ядучим туманом загадок, легенд, міщанських пліток.

Ні, в правильності висновків патологоанатомів ніхто не сумнівається, а от що передувало тим висновкам... Не тільки в пору князювання "товариша" Щербицького в Україні, а навіть у роки горбачовської "перебудови" на цю тему було покладено якнайсуворіше табу. А суть ретельно охоронюваного сектору полягає в тому, що Василя Симоненка по-звірячому "обробили", а точніше — прибили охоронці громадського порядку в міліцейських мундирах.

Сталося це влітку 1962 року. На залізничному вокзалі в Черкасах між буфетницею тамтешнього ресторану і Симоненком випадково спалахнула щонайбанальніша суперечка: за кільканадцять хвилин до обідньої перерви самоправна господиня прилавка відмовилась дати Василеві коробку цигарок. Той, звичайно, обурився. На шум-гам нагодилися двоє міліціонерів, і, ясна річ, зажадали в Симоненка документи. Не передбачаючи нічого лихого, Василь пред'явив редакційне посвідчення. Побачивши його посвідчення, міліціонери перевезли його із залізничного вокзалу Черкас до Сміли. Коли він почав голосно протестувати, ...з'явився один здоровило, як лещатами скрутив за спину руки, штовхнув донизу на дерев'яний лежак і прив'язав до нього поясами. Коли Симоненко сказав: "Що ж ти робиш, гад?". Отоді він почав його лупцювати. Він відчув, ніби щось обірвалося усередині...

Про це раніше знати було заборонено. Смерть Василя Симоненка була першою жертвою на шляху відродження тоталітарної системи в Україні.

Після смерті у 1964р. вийшла друга збірка поезій "Земне тяжіння"

У 1965р. вийшла збірка його новел "Вило з троянд". Через три роки по смерті вийшли "Поезії", де вміщено вірші з попередніх збірок і ще 20 ще не опублікованих творів. А потім — мовчанка, наче й не було Симоненка і його творчості.

Тільки у 1981 вийшла збірка "Лебеді материнства", а в 1984р. ще одна збірка "Поезії", яку видали друзі поета. В другій половині 1980-на початку 1990рр. в журналах опубліковано невідомі твори поета. Він прийшов до нас провісником нової доби України. Короткий спалах його життя став незгасною зіркою його поезії.

Василь Симоненко належав до поетів шістдесятників. За суттю своєю шістдесятники були новаторами, які прагнули поставити нашу літературу в рівень світової культури. Вони по-новому підходили до конструювання художніх образів, поетизуючи, зокрема реалії, що їх принесла науково-технічна революція, досягнення в розвитку космонавтики, атомної енергії, різних галузей науки. Особливо яскраво ці нові якості мистецтва слова розкрилися у творчості І.Драча, М.Вінграновського, Ліни Костенко, Дмитра Павличка.

Проте, придивившись до поезії В.Симоненка, цих атрибутів новаторства не помітно.

Немає в ній ні космічних масштабів, ні атомних пристрастей, ні прикмет наукових досягнень, вплетених в основу художніх образів, ні якихось жанрових новацій, символів. Увесь Симоненко в руслі поетики, основи якої заклав великий Кобзар, яку розвивали далі Леся Українка, М. Рильський, В. Сосюра, А. Малишко.

І все-таки, мабуть, новаторство – це саме та якість, котрою назначена поезія В. Симоненка. Виявляється це новаторство не в пошуках нових поетичних форм, жанрів, а в самому змісті творів, у широкому, непідробленому інтересі до внутрішнього світу так званої простої людини, в проникненні в її багатий внутрішній світ, і розумінні і художньої відтворенні людської гідності, самоповаги, в розумінні неповторності кожної особистості, праві її на пошану, любов, на звичайне людське щастя за життя – та на добру пам'ять, коли вона піде з нього.

Саме розтоптану в роки сталінського свавілля людську гідність очищає від бруду, підносить з болота В.Симоненко. Одним із його найперших віршів, що справив враження вибуху в країні, де ще не відійшли духовні зашпори від постійного ляку, в якому жили-існували люди, є вірш "Ти знаєш, що ти людина..."

Наче нічого нового, невідомого читачеві не говорить поет. Але він здатний перевернути душу, примушує замислитися над таким простим – і таким складним питанням:

Ти знаєш, що ти – людина?

Ти знаєш про це чи ні?

Усмішка твоя – єдина,

Муку твоя – єдина,

Очі твої – одні.

А вже на цій основі, філософській, світовизначальній, різьбилися вірші, до щемливого болю вражаючі душу картини життя простих людей. Дядько добре знає, що "красти погано, куди вже гірш". Та злидні, вимірювані порожніми трудов днями, штовхають його на це. Василеві боліло людське горе, він дошукувався першопричин його – і виносив на люди. В поезії Симоненка жодного разу не вжито слово система, але її зловісна примара постає між рядками поезій. Цим і страшний був Симоненко партійно-бюрократичному апаратові, системі, тим і намагалася вона заглушити голос поета, цькуючи його, не пускаючи твори в світ, між люди. Та поезія Симоненка сама йшла до людей, йшла не зі сторінок книжок, які мали б вийти і не виходили, а з вуст в уста. Голос поета став голосом народної совісті, виразником правди, надії, віри народу. При цьому змальовуючи злободенні гроші життя конкретних людей, конкретного часу, він силою поетичного таланту, образного узагальнення підніс їх до рівня загальнолюдських проблем та ідеалів, залучив до духовних здобутків світової культури.

Патріотична лірика, любов до рідної України посідає визначальне місце в творчості Симоненка. І не даремно. В.Симоненко знайшов проникливі, яскраві образи, щоб передати силу любові до Батьківщини, до рідної української землі. Почуття патріотизму – найсвятіше почуття людини. Кожен з нас любить землю, де народився, виріс, мову,

вперше почуту з уст матері, вулицю на якій зростає. Любить сильно, щиро. А от знайти слова, щоб виразити свою любов – важко, не збиваючись на загальні трафаретні.

Василь Симоненко такі слова знайшов. Він зумів передати у "Лебедях материнства" й любов до рідної матері, й любов до прекрасної неньки нашої – України у простих, щирих словах.

За формою це, власне, колискова пісня. Але здається, що створена не матір'ю, а батьком, хоч і має романтичну назву "Лебеді материнства". У ній воедино сплелися й материнська ніжність й чоловіча твердість. Головне в поезії – побажання синові вирости справжньою людиною, вірним сином України.

У колисковій лесі Українки ("Місяць малесенький, промінь тихесенький...") мати теж не тільки бажає синові вирости здоровим, бути щасливим, а й "битися з недолею", коли прийде час.

У "Лебедях материнства" поет у душі народної творчості малює картину вечора, Коли "заглядає в шибка казка сивими очима, материнська добра ласка в неї за плечима", коли танцюють лебеді в хаті на стіні, лопочуть "крилами і рожевим пір'ям". Чуєш, як ненька відганяє від синові колиска досаду, просить, або тихі зорі опускалися синові під вії. Весь світ в очах у матері фантастичний. А далі починається своєрідна розмова поета з сином, про те, що він, підрісши, вирушить в життєву дорогу – з дорогою часто зв'язані зміни в людському житті:

Виростеш ти, сину, вирушиш в дорогу,

Виростуть з тобою приспані тривоги

Поет говорить про зустрічі, які чекають сина на життєвих шляхах, про майбутнє кохання, друзів, дружину. Все, все може вибрати людина, і шляхи, якими піде. Та завше з сином будуть "очі материнські і білява хата":

За тобою завше будуть мандрувати

Очі материнські і білява хата.

Епітет білява хата не тільки передає традиційний білий колір хати, а й наче олюднює її, створює таке враження, наче йдеться про живу істоту людину.

Ніколи й ніде не забуваймо: щоб нас у житті не спіткало, може, доведеться і впасти на сухому полі, але "Прийдуть з України верби і тополі".

Завершується пісня рядками, які говорять, що можна вибирати друга, дружину "і по духу брата, та не можна рідну матір вибирати":

Можна все на світі вибирати, сину,

Вибрати не можна тільки Батьківщину.

Для неї жив і творив сам Симоненко.

У вірші "Грудочка землі" у людській душі засівають перші зерна любові до рідного краю, коли ще мала дитина любить природою, серед якої зростає:

Ще в дитинстві я ходив у трави,

В гомінливі трепетні ліси,

Де дуби мовчали величаво

У краплинах ранньої роси.

Краса природи зливається з красою рідного слова, пісень "замріяних і ніжних", у яких "дзвеніло щастя непочате", а співали ці пісні дівчата, які "ішли на поле на жнива". Оці прикмети, чудова природа, пісні, праця, люди чесні й роботящі, і є те, що складає світлий образ Батьківщини, з якою поет хоче ділити "радоші, турботи і жалі" І в його грудях стукотить як в серце, "грудочка любимої землі" (А. Малишко "Балада про колосок")

Вірш "Україні" – це поетична декларація, в якій автор образно говорить про свою злитість з Україною, з її долею:

Я... з твоїм іменем вмираю

І в твоєму імені живу

Без любові до Вітчизни немає справжньої людини. Любити Україну, жити для неї – це означає любити її людей, працювати на їх благо. Дбати про те, щоб передати їм світ, землю кращими, як були до нас.

У вірші "Люди прекрасні" поет розкриває свою жадобу життя, творчості, любов до рідної землі та людей:

Люди – прекрасні,

Земля – мов казка,

Кращого сонця ніде нема,

Загруз я по серце

У землю в'язко.

Вона мене цупко трима.

Поет закликає не бути байдужим, залишити по собі добру пам'ять, щоб не сказали люди – "їх на землі не було".

Та, мабуть, найсильнішим, найбільш емоційним та художньо довершеним є вірш "Задивляюся у твої зіниці". Побудований вірш у формі звернення сина до матері — України:

Задивляюся у твої зіниці

Голубі й тривожні, ніби рань.

Уже дієслово "задивляюсь" у зіниці свідчить про близькість, тісний зв'язок сина з матір'ю-Україною, в зіницях якої поет бачить її буремне минуле.

Крешуть в них червоні блискавиці

Революцій, бунтів і повстань

Два рядки – а скільки сказано: не було мирним і щасливим минуле рідної землі, доводилося постійно виборювати не тільки волю й незалежність, а й саме право на існування: то в боротьбі проти татаро-монгольського нашествия, то у визвольних війнах і повстаннях проти польської шляхти, то даючи відсіч турецьким людоловам, то захищаючись проти русифікованої політики царизму чи сталінської диктатури.

Україна для поета – найдорожче в світі. Він називає її "дивом", своєю "молитвою, віковою розлукою" — бо ж вічно вона знемагала в боротьбі проти сильніших ворогів, часто майже безнадійній. Як і в інших поезіях, Симоненко говорить, що живе й творить лише заради України:

Ради тебе перли в душі сію,
Ради тебе мислю і творю.
Хай мовчать америки й росії,
коли я з тобою говорю .

в цих рядках казенна цензура побачила вияв націоналізму, зневагу до інших народів, зокрема російського. Однак це думка хибна:

Одійдіте, недруги лукаві !
Друзі, зачекайте на путі!
Маю я святе синівське право
З матір'ю побути на самоті.

Мати – найдорожча на землі істота. Їй несе людина свої болі й радощі, сумніви й успіхи, помилки й гріхи. З нею хочеться порадитись, поділитись турботами, покаятись в гріхах. І хіба може бути присутній при цій сповіді хтось третій? Бодай навіть брат, сестра чи батько? Ні – з матір'ю на самоті. Тому й попереджає ліричний герой недругів "одійдіте", друзів просить "зачекайте на путі". Отже, коли людина говорить з матір'ю-Україною, — то й усі інші країни – америки, росії мають не втручатися в цю розмову.

Поет немов клянеться у вірності батьківщині, прагне віддати їй усе: працю, творчість, всього себе:

Ради тебе перли в душі сію,
Ради тебе мислю і творю.
І останні рядки вірша:
Я проллюся крапелькою крові
На твоє червоне знамено.

Ці рядки писалися в роки, коли писалися облудні звинувачення в націоналізмі. Отож занадто пильні критики веселилися за "перебільшене почуття національного", "за зневагу до братньої Росії".

Роздуми над гірким минулим, тривога за сучасне народу, бо вже було видно, що короткочасна ейфорія "відлиги" завертає на морози, змушували поета замислитись і гад тим, що є першопричиною зла, хто винен у пережитій трагедії. Ще у вірші "Пророцтво 17-го року" В. Симоненко гнівно звертається до "катів-тиранів" з попередженням про грядущу кару. Цей вірш з'явився після того, як Василь із друзями відвідали одне з місць поховання жертв сталінських репресій — Биківню. Ця подія збурила душу поета, загострила гнів і ненависть до тиранії. Він передрікає пришествя справедливого суспільства, коли

Встане правда і любов на світі,
І на сторожі правди стане труд.

Цій темі присвячений вірш "Де зараз ви, кати мого народу?" З гнівним пекучим сарказмом звертається поет до тих, хто десятиліттями гнітив і катував народ: "Де велич ваша, сила ваша де?" – протиставляючи їхній "чорній злобі" почерпнуті з народного джерела символічні образи рідного краю – "ясні зорі і тихі води".

Деякі рядки звучать як лозунги:

Народ мій є! Народ мій завжди буде!

Ніхто не перекреслить мій народ.

В.Симоненко з повним правом виступає від імені народу, оскільки всім жителям, кожним рядкам своїх поезій довів це право. Хоч вірш і називається "Де зараз ви, кати мого народу?", головний пафос його – в утвердженні безсмертя народу, впевненості в майбутньому. Запорукою цьому поет вважає важке, але славне минуле, історичну пам'ять народу:

Під сонцем вічності древніє й молодіє

Його жорстока й лагідна душа

Контрастні епітети жорстока й лагідна душа розкривають доброту українського народу, природжену лагідність характеру, а разом готовність бути недоступним, самовідданим, а то й жорстоким, коли прийдеться боронити свою волю й незалежність.

Цей вірш Симоненко закінчує метафоричним образом, у якому утверджується, як запорука майбутнього, волелюбне козацьке минуле народу:

Народу мій є! В його гарячих жилах

Козацька кров пульсує і гуде!

В багатій поетичній палітрі Симоненка є барви, якими він творить сатиричні малюнки. Поет висміює тупих бюрократів, байдужих чиновників, бездарних писак, усіх, хто стоїть на перешкоді новому. Таким є сатиричний вірш "Суд". Параграфи, протоколи, циркуляри судять когось:

-Вона чужа, — параграфи сказали,

-Вона не наша, — мовив циркуляр.

Кого судять, поки що не відомо. Відомий вирок:

... У розіп'яли її небогу

в ім'я параграфів товстих.

І тільки з останніх рядків стає зрозуміло: судили нову думку. Глибоким змістом визначається сатирична "Казка про Дурила". Це казка-притча, яка в алегоричній формі повістує про трагічну долю українського народу. Головний герой твору – Дурило, якого батько виганяє з дому, фактично рятуючи від голоду та бажаючи йому кращої долі: "Може десь виб'єшся в пани". Хлопчина блукає по всіх усядах, швидко зростає і захотілося йому повернутися додому.

У "Речитативі старшин раю" гостро сатирично зображується такі притаманні періоду сталінської диктатури явища, як жорстокість, прагнення створити рай для вибраних за рахунок праці й страждань народу, засилля бюрократичного апарату, обдурювання людей обіцянками про сонячне майбутнє. В.Симоненко в казці вдається до прийому дитячого наївного осмислення Дурилом побачених страшних картин і цим посилює враження від них.

— Чого, люди добрі, в вас ноги в крові?

Та це, — йому кажуть, — така в нас звичка;

До щастя дорога веде через річку –

Та річка із крові та трішки із сліз....

Дурило довідується, що це кров тих, хто "підло не визнав ідей", які панували в тому краї для обраних, ішли шукать заковане в печерах закуте щастя - "оте, що для всіх". І тоді він, як і личить казковому Дурилові, залишає рай і йде звільнити (й справді звільняє) з неволі дівчину - щастя. А вона сказала, що чекатиме на нього в ріднім краю, в батьківській хаті. Облудний і жорстокий рай для обраних охопило вогнем, а Дурило побачив у далині батькову хату, рідну матір...

Ставлення до людини як до гвинтика, яка принижувало людину, її гідність, убивало її творчий дух, найяскравіше та найпереконливіше, з величезним почуттям любові до людини викрито й осуджено у таких віршах, як "Ти знаєш, що ти людина...", "Я", "Дід умер", "Баба Онися", "Перший" та ін.

Вірш "Ти знаєш, що ти людина?" має глибокий філософський підтекст. Людина повинна знати, що вона - що вона не бездушний гвинтик. Що вона повинна мати право на свободу, на визнання своєї людської гідності, на можливість жити так, як вона хоче і право на щастя.

Людина - це цілий світ. "На світі безліч таких, як я, але я, їй-богу, один"; "Ми - це безліч стандартних "я", і безліч всесвітів різних" - утверджує цю думку В.Симоненко у вірші "Я"

Ось і тут він з щирим запалом звертається до читача:

Усмішка твоя -єдина

Мука твоя - єдина,

Очі твої -одні.

І ця проста, здавалось би, думка виявляється зовсім не просто. Людина замислюється над нею. Починає думати - а чи так я живу? Чи гідний я високого імені людини? ЩО треба зробити, аби залишити по собі добру пам'ять, бо ж

Завтра на цій землі

Інші ходитимуть люди,

Інші кохатимуть люди -

Добрі, ласкаві й злі.

А сьогодні все - озера, гай, степи - для тебе. Отож проживи життя гідно, достойно людини, передай нащадкам те, що дістав ти в спадок від пращурів. На такі роздуми наводить вірш. Людина повинна відчувати власну значимість, власну гідність на цьому світі.

Разом з тим В.Симоненко засуджує бюрократів, апаратників, чиновне керівництво - від колгоспу й сільради до центральних установ - за бездумне, зневажливе ставлення до людей праці, до їхнього життя, потреб, вимог. Так, в одному з найсильніших віршів -"Злодій" - розповідається про те, як "дядька затримали чи впіймали - Дядька і сільраду ескортували", "дядька повчали й докоряли: "Як же вам, дядьку, не ай-ай-ай красти на полі свій урожай?" Та дядько знай і без них , що красти погано, куди вже гірше"... Це бачимо й з таких деталей, як "він кліпав довгими віями", як йому "важко дивитися в очі ганьби" й самого мучить совість. Та крав він, якщо це можна назвати крадіжкою, з безвиході.

Поет це добре розуміє і питає:

...Хто обікрав, обскуб його душу,

Хто його совісті руки зв'язав?

Це вони, оті демагоги, що кричали про "світле майбутнє", вони "в'язи скрутили дядьковій вірі". І їх поет хоче поставити до суду, їх, а не дядька.

А вони – це ж вони довели до того, що такі самі качани, які можливо, вкрав дядько, гниють на заготпунктах, тоннами – і за це ніхто не відповідає ("Некролог кукурудзяному качанові, що згнив на заготпункті").

Нелегко жилося чесним і працьовитим, яких вважали "щасливими". Саме про це йдеться у вірші, що так і називається, "Дума про щастя". І розповідається в ньому справді про щасливу людину – колгоспну доярку, хоч уже з перших рядків відчувається – живеться їй не легко. Вона увійшла "вайлуvато" в сіни – чому так? Та, мабуть від утому, хоч це тільки натяк.

А далі штрихи, що насторожують читача: з хати віє "нудьга й самота". Мабуть, жінка самотня, адже живеться їй не легко. А праця – у неї навіть віник в руках "засміявся", з нею у хату ввірвався "гамір, ошалілий сміх сніговиць. Коли мати прийшла, то принишклі діти мов воскресли". І так весело, так радісно стало, що від дитячого "реготу й писку" навіть місяцю захотілося завітати у цю оселю.

Поет наче захоплюється цією картиною:

Хлюпа щастя

Дзвінкою хвилею,

Ніби тут вікувало воно...

Однак поет несподівано повертає в іншому напрямі. Він іронічно запрошує фотографів, поетів відтворити це щастя в газетних фото чи в "жахливо веселому" вірші або "грунтовно важких" статтях, де "стрибають веселі цифри"

Далі поет розкриває глибоку сутність, дорогу ціну, яку платить ця жінка за щастя:

В доярки ції

Щасливої

Руки й ноги

Вночі гудуть.

Так лише одним висловом – "руки й ноги вночі гудуть" – В.Симоненко показує оту надважку працю доярки. Тому то її щастя – "важке".

У "Думі про щастя" зображено хорошу, працьовиту людину з доброю душею. Людину, яка справді заслуговує на велике щастя за свій труд, роботу, любов до інших, скромну й невибагливу. Вона щаслива, бо її люблять і вона любить своїх дітей. Доярка – життєлюбна, весела людина. Але щастя її окрадене, бідне. Вона здобула його важкою фізичною працею, постійною втомою. Так В.Симоненко показав красу й велич душі простої трудівниці і засудив тих, хто не цінуючи важкої праці і права на щастя, змушує їх жити і працювати в тяжких умовах.

Героям багатьох поезій В.Симоненка і є отакі, як ця бідна безіменна доярка, люди праці – прості, звичайні, відверті, багаті духовно. Таким був і Василів дід Федір

Трохимович, від якого онук узяв багато хорошого, зокрема, доброти та любові до людей. Саме про нього написаний один з кращих віршів поета "Дід умер"

Образ діда, вічного сільського трудівника, виписаний з величезною любов'ю, з глибокою вдячністю за все, зроблене ним для людей, для землі.

Починається вірш просто, наче зітхання. Ось повернулися з похорон, сіли за скорботний поминальний стіл, і хтось, може й сам онук, наче підсумовує: "От і все. Поховали старезного діда". І почали за прадавнім селянським звичаєм поминати покійного. Поминати не горілкою, а добрим словом: якою він був доброю людиною, як любив працювати.

Він тепер вже не встане
І ранком не піде
Із косою на гору круту
І не стане мантачкою тишу будити,
Задивляться в небо, як гаснуть зірки,
Лиш росою по нім буде плакати жито
І пливуть над ним непомітно віки.

Дід був "хорошою людиною" – так просто і вичерпно дається в народі найвища оцінка людині, її моральним якостям. Такою людиною, що "росою по нім буде плакати жито" – це уособлення, яким передано єдність людини і природи. Після роздумів про життя і смерть у поета виринають слова, сповнені щирості, відчаю й протесту.

... не хочу
щоб в землю ішли без сліда
безіменні,
святі,
незрівнянно чудесні,
горді діти землі,
вірні діти труда.

І ще один цікавий поворот знайшов Симоненко, щоб розкрити велич душі діда – селянина, показати значення його життя, його праці для людства. Він перефразовує слова з вірша О Пушкіна "Пам'ятник":

...вірю,
що ні –
він увесь не умре
Його думи нехитрі
Додумають внуки.

Він житиме в праці й думках, у пам'яті внуків, яким він передавав свою пристрасть і гнів, радощі й муки. Отже висновок: безсмертя людини – в праці, доброті, в тому, що вона зуміла передати нащадкам. У що кожна людина заслуговує на пам'ять, чи то в граніті і бронзі, чи в людських душах і серцях. І треба вміти бачити і розуміти прекрасне й велике у живих – простих, звичайних, на перший погляд, людях. Треба любити їх.

Сила поезії Симоненка в безмежній щирості й справедливості. У нього, як писав Шевченко, "нема зерна неправди за собою", і є велична любов до людини.

Посвята Україні

— В поетичній спадщині Симоненка чимало віршів адресовано Батьківщині ("Україні", "Задивляюсь у твої зіниці", "О земле з переораним чолом"... "Земле рідна" та ін.). Національна самосвідомість, діалог з народом, поставленим у злиденні, варварські умови буття, звертання до джерел козацького минулого – то визначальне підґрунтя майже всієї громадянської лірики.

Щирість інтонацій, задушевна синівська розмова у поезії.

"Задивляюсь я в твої зіниці". Поезія написана у формі монологу ліричного героя, зверненого до матері – України, у вирі буденної суєти, ліричний герой наче на хвилину зупинився, щоб звести подих, щоб подивитися в материні очі. Побачити все, що приховане в них тільки для сина. Набратися натхнення і сили для подальших битв. Вируюче життя земної кулі постійно перебиває тихий діалог сина-патріота і матері. Тому в поезії стільки звертань: "Україно!", "мамо горда і вродлива", "нене".

Починається поезія з неповторного олюдненого портрета, вірніше з очей матері-України:

Задивляюсь у твої зіниці,

Голубі й тривожні, ніби рань.

Та за цією красою – тяжкий життєвий досвід, сторінки рідної історії:

Крешуть в них червоні блискавиці

Революцій, бунтів і повстань.

Ліричний герой схиляє голову перед матір'ю. Україна 20ст. постає перед зором свого сина:

Україно! Ти для мене диво!

І нехай пливе за роком рік,

Буду, мамо горда і вродлива,

З тебе дивуватися повік.

Ця поезія складається з 8-ми строф, але донедавна друкували з них лише 4. Третя строфа, в якій йдеться про щирі інтимні бесіди сина з матір'ю, про щастя бути наодинці з Батьківщиною, повернулась до твору лише недавно.

Ради тебе перли в душі сію,

Ради тебе мислю і творю –

Хай мовчать америки й росії,

Коли я з тобою говорю!

Задля Батьківщини творчість поета — ті самоцвіти – перли, котрі віддає він людям, його інтелект працює тільки для неї. Симоненко віддає Україні щирі синівські пошанок і високо підносить її престиж. Риторичні оклики, звертання підкреслюють схвилюваність ліричного героя.

Одійдіте, недруги лукаві!

Друзі, зачекайте на путі!

Маю я святе синівське право

З матір'ю побути на самоті.

Це прямий виклик тим, хто паплюжив "Любіть Україну" В.Сосюри, хто розкидався злобними звинуваченнями тільки за те, що людина посміла висловити любов до материзни. А в інтонаціях вірша звучать незаслужені картання на себе за те, що

Рідко, нене, згадую про тебе,

Дні занадто куці та малі -

Ще не всі чорти живуть на небі

Ходить їх до біса на землі, —

Ця строфа опускається. Очевидно "імперія зла" не хотіла зізнаватись у тому, що справді лише диявольські сили здатні почуття любові, патріотизму перекрутити на злочин, переслідувати й нищити за них людину.

Україно, Ти — моя молитва,

Ти моя розлука вікова.

Гримотить над світом люта битва

За твоє життя, твої права.

Новою, дужою, величною постає перед читачем велика любов поета - його Україна з голубими й тривожними ніби рань зіницями, його вродлива й горда мати, його неня, що дала йому мову, культуру, традиції, багатство. Вона піднесена на п'єдестал великої пошани поряд з найбільшими країнами світу. І бути її сином для поета — це гордість і щастя, ніщо не може зупинити ліричного героя на шляху боротьби за волю та незалежність.

Краса і щирість почуттів в інтимній ліриці В.Симоненка.

Василь Симоненко прожив 28 років. Та він назавжди увійшов в історію рідної культури своїм боєм за долю України, тривогами за Всесвіт, ліричним звучанням своїх інтимних творів, у яких зворушує краса і щирість почуттів. І хоч інтимні мотиви Симоненка переважно тісно пов'язані з пейзажами, соціальними, громадянськими, все ж у вірші про кохання у його поетичній спадщині займають чільне місце. Більшість з них увійшла до циклу "Тиша і грім", частково - до циклу "Земне тяжіння"

Юнацькі мрії, сподівання разом з легким смутком охоплюють ліричного героя поезій "Люди різні між нас бувають..." та "Пригадую усе слова..." Образ коханої порівнюється ним з весняним громом, який стає "совістю і душею" і "щасливим щастям". Самовіддане глибоке кохання сповнює ліричного героя у вірші "Ображайся на мене, як хочеш". У цьому творі лунає заклик поета прожити життя, розмінюючи кохання на дрібниці:

Для кохання в нас часу мало,

Для мовчання — у нас віки.

Несподівано прийшла любов до ліричного героя у вірші "Вона прийшла". Під впливом чару кохання міняється його внутрішній світ, і все довкола теж стає привабливішим і кращим. Душа закоханого співає солов'ями, вона тягнеться за чудовим покликом:

Прийшла любов непрохана й неждана

Ну як мені за нею не піти?

Ліричний герой створив для себе образ коханої, далеко від чогось конкретного, реального, кохана з'явилася хлопцеві тільки в романтичних маревах. І ось сталосяб "Вона до мене виплила з туману моїх юнацьких несміливих слів".

Почуття любові всесильні, вони здатні оповити людину, особливо молоду, здатні направити її на рівну дорогу життя. Поет малює привабливий образ вимріяної в снах любові:

Вона прийшла завітчана і мила,

І руки лагідно до мене простягла,

І так чарівно кликала й молила,

Такою ніжною і доброю була.

У душі ліричного героя сталася зміна – і досить примітна: він "не чув, як жайвір в небі тоне, кого остерігає з висоти..." Образ оспіваного в піснях солов'я українських степів не випадково появився в поезії: він символізує злагоду між людьми, несе добро і щастя.

Людина глибокої душі, В.Симоненко у віршах про любов не міг бути поверховим чи нещирим. Він був прекрасним і чистим навіть тоді, коли не все склалося за бажанням, коли не вдалося висловити коханій те, чим жила душа.

Не вір мені, бо я брехать не вмію,

Не жди мене, бо я і так прийду.

Я принесу тобі свою надію,

Я подарую смуток і біду.

Надзвичайно самокритичний герой у другій строфі вірша:

Слова ясні, лише мені відомі,

У бурмотіння скучне переллю

Свою усмішку у холодній втомі,

Бездумно, безголово утоплю.

Зворушлива відвертість інтимної лірики Симоненка викликає захоплення, спонукає співпереживати ліричному героєві. Такими є вірші "Розвели нас дороги похмурі", "Дотліває холод мій у ватрі...", "Я тобі галантно не вклонюся..." У цих поезіях багато тривоги, муки, невисловлених почуттів. Ліричний герой з ніжністю згадує про свою дівчину. Вона "крихітна", "мила" і "прозора, мов ранкова тінь", До цього образу він звертається, коли на душі холодно, незатишно, коли у вогнищі життя (ватрі) "Дотліває холод".

Заслуговують на увагу ті вірші інтимної лірики В.Симоненка, в яких він по-філософськи розмірковує про взаємини коханих на тлі буденщини. На думку автора, втрачає багато той, хто не вміє поступитися, не здатен відрізнити жахливого від дріб'язкового, мізерного. Життя, звичайно, "не можна заховати за рожевих ілюзій вуаль", але можна обійти незначні життєві незгоди. Вчасно сказане "Пробач..., моя вина", як у вірші "Моя вина" рятує кохання, допомагає подолати кризу.

У вірші "Є в коханні і будні і свята..." В.Симоненко показує, як буває часто не просто молодим людям порозумітися, знайти спільну стежину в житті, а надто гармонію в інтимних почуттях... Ліричний герой розуміє, якими складними і суперечливими можуть бути ці почуття. Поет добирає слова антоніми (будні і свята, радість і жаль), за допомогою яких досягає повноти художньої виразності думки:

Але певен, що жодного разу

І вагання і сумнівів час

Дріб'язкові хмарки образи

Не закрили б сонце від нас.

Любов у душі "щедро... б світила" і знову й знову оновлювала б людські почуття.

Цікаве закінчення поезії:

Ненаглядна, злюща, чудова,

Я без тебе не можу жити!